

KMETOVOALEC.

Ilustrovan gospodarski list s prilogo „Vrtnar“.

Uradno glasilo
c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Urejuje Gustav Pirc, družbeni tajnik.

„Kmetovalec“ izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stoji s prilogo vred 2 gld. za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 1 gld. na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) zaračunajo se po nastopni ceni: Inerat na celi strani 16 gld., na $\frac{1}{2}$ strani 8 gld., na $\frac{1}{4}$ strani 5 gld. in na $\frac{1}{8}$ strani 3 gld. Pri večih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje. Vse inerate zunaj Kranjskega sprejemata le Haasenstein & Vogler na Dunaji (Wien I. Wallfischgasse Nr. 10).

Vsa pisma, naročila in reklamacije posiljati je c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah šte. 5.

Št. 17. V Ljubljani, 15. septembra 1888. Leto V.

Obseg: Deželna sadna razstava v Ljubljani. — Koliko potrebuje naša živina soli. — Orodje za robkanje ali ružeje turščice. — Deželna kmetijska sola v Grmu. — Poročilo deželnega odbora o trtni uši na Kranjskem. — Strnišča kaže prej ko mogoče podozati. — Razne reši. — Vprašanje in odgovori. — Gospodarske novice. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Inserati.

Deželna sadna razstava v Ljubljani.

Vsak, kdor misli kaj razstaviti, zglesi naj to najkasneje do 1. oktobra t. l. podpisani družbi.

Razen svežega (frišnega) sadja, se lahko razstavi razno posušeno in vkuhano sadje, sadni mošt, žganje i. t. d.

Ker je razstavi namen, da izpoznamo vse **zimsko sadje**, ki raste po Kranjskem, naj nobeden sadjar ne zamudi poslati kaj na razstavo, ker le tako bode mogoče namen doseči. **Vse eno je, ako kdo pošlje tudi samo eno vrsto (sorto)**, bodi si tudi ta drobna in od toče poškovana.

Kdor misli razstaviti **sadni mošt** (lanski), pošlje naj ga takoj 5 litrov družbi v Ljubljano. Posoda bodi kakeršna koli, ker bode družba pretočila ves mošt v enake buteljke z lepimi napisi.

Podpisana družba naznanja, da je do sedaj le z Gorenjskega prišlo obilo oglasov, z Notranjskega veliko manj, z Dolenjskega pa skoraj nič.

Ker je mogoče, da pride Nj. ces. vis. cesarjevič ravno ob razstavi v Ljubljano, moramo se kmetovalci toliko bolj potruditi, da bode razstava velikanska ter da bode kazala pravo podobo kranjskega sadjarstva.

Se enkrat pozivljemo zatorej vse razumne gospodarje dežele naše, naj se obilo udeležujejo, ter jih prosimo, naj delajo med svojimi tudi v

tem smislu. Nihče naj ne misli, da je njegov pridelek preneznaten, da bi ga mogel razstaviti, ker vsak lahko po svoje pripomore k splošnemu uspehu.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani.

Koliko potrebuje naša živina soli.

Velike važnosti za živalski organizem in njegovo uspešno delovanje je sol. To nam potrjuje precejšnja obilica soli, ki se nahaja v sleharnem živalskem bitju. Kite in soki telesni imajo je v sebi več ali manj. Uže naradni nagon veleva živalim, da hrepene po njej.

Gladne živali ne oddajajo s scalnico nič soli, ampak jo trdno zadržujejo po kitah in sokih svojih. To je znanstveno dokazano.

Soli bi ne trebalo dajati živini tedaj, kadar bi ji vedno polagali enako izvrstne krme in vselej nje potrebam primerne, in kadar bi imela v sebi dovolj soli. Toda taka je redko, in zatorej je soli treba, ako hočemo živino zdravo in srečno vzrejati. Koliko soli naj bi jej dajali, to je različno in zavisno od pasmine, starosti, krme, napajanja in porabe, za katero jo redimo.

Zaporedoma, vztrajno in brez zgoraj navedenih vzrokov živini dajati soli, ni prav.

Najmanj soli potrebuje konj, nekaj več svinja in govedo, največ pa ovca.

Nespametno živino ponujati s soljo, to je škodljivo in časi strup. Nagon sam kaže živalim čestokrat najbolje, koliko je potrebujejo. Zato jim je dobro dajati takšne

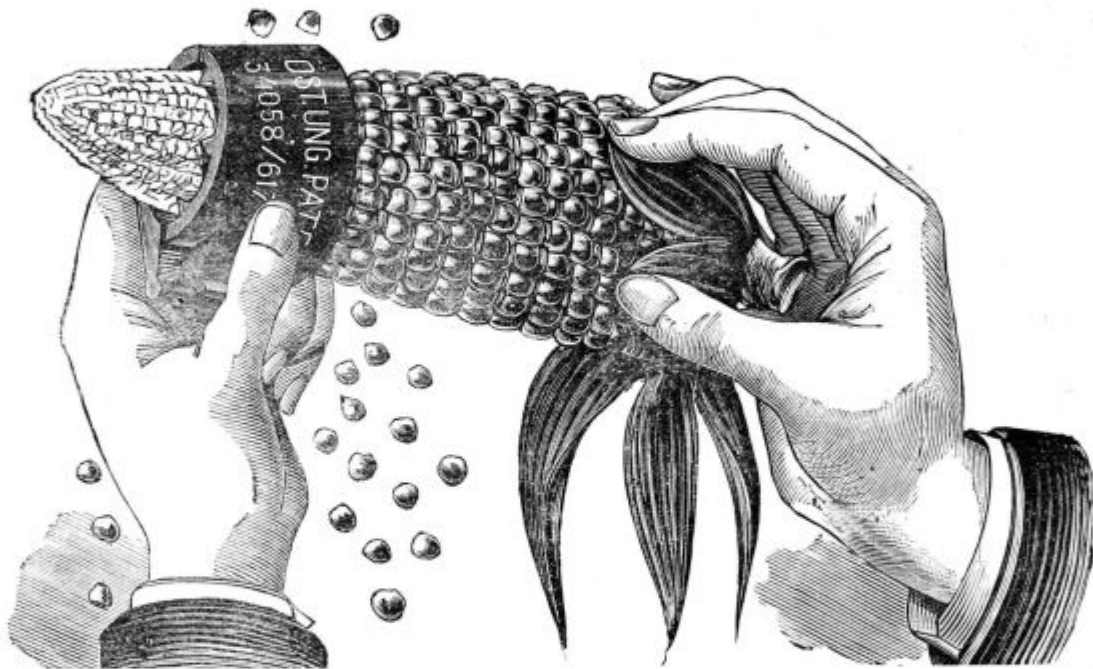
da je ne morejo v večih kosih kar požirati. V to svrhu služi kamena sol za lizanje. Te se nastavijo takšni kosi, da jo lahko dve sosedni živali ližeta.

Časi pa kaže prave soli polagati, to pa tako, če je nekaj raztopimo v vodi in ž njo škropimo krmo, ali pa nstrgane in suhe kar natrosimo na njo.

Ovcam kaže vse leto vsak dan primerno soli dajati, zraven pa še nekaj dišav. Ob mokrotnem vremenu zbolijo te stvarce rade za vodenico. Ta se odpravlja z dišavami, železnim vitrijolom pa z otrobi.

Orodje za robkanje ali ruženje turščice.

Vsak ve dobro, kako mučno je z roko robkati turščico. Ne le da gre delo kaj počasi izpod rok, bole tudi prsti prav zelo. Najlaže in najhitreje seveda ružimo turščico s strojem, ki ga pa ne utrpi vsak kupiti. Ravno kar je nekdo izumil majhno in ceno orodje, s ka-

Podoba 36.

terim je kaj lahko turščico robkati. To malo in ročno orodje, ki je kaže podoba 36., ne obrabi se nič, tudi ga ni treba ostriti, in kupi si je lahko najrevnejši dinar. Stroške za to orodje poplača hitrejše in priročnejše delo v nekaterih urah. To orodje prodajata Wolfner & Weisz na Dunaji (Wien, I., Wallfischgasse 15.), in sicer po 40 kr., 10 skupaj pa po 3 gld. 50 kr.

Deželna kmetijska šola v Grmu.

Za ta prekoristni deželni zavod je razpisanih pet ustanov ali štipendij. — Ne moremo si kaj, da ne bi o tej priliki nekoliko besed izpregovorili o tem zavodu.

Že od nekdanj je pripoznana potreba, da se mora vsak človek poprej sam učiti, predno prične druge učiti. Kdor hoče na primer postati duhovnik, iti mora v semenišče, pravdnik ali pa zdravnik na vseučilišče itd. Rokodelci se morajo že od nekdanj najmanj po tri leta pri kakem mojstru učiti, predno postanejo rokodelski pomočniki. V novejšem času se je pa izpoznalo, da je to učenje, to

strokovno izobraženje premajhno, nezadostno. Ustanovile so se rokodelske in obrtniške šole.

Kmetijstvo, ta najvažnejši stan človeški, bilo je do najnovejšega časa žalibog najbolj zanemarjeno. Do leta 1848. imeli smo grajščake, katerim je bil kmetovalec podložen. Grajščak je bil sicer tudi sam kmetovalec in navadno velik kmetovalec, toda on ni bil podložnim sokmetovalcem — kmetom — mojster ali učenik, ampak bil mu je zatiralec in prava pijavka. Ne le, da so morali kmetje, tlačani, grajščaku vse polje brezplačno obdelovati, morali so mu vrhu tega še od svojih pridelkov desetino plačevati in tudi vsakovrstna druga, dostikrat kar naravnost sramotilna dela opravljati. Takrat je bilo pač lahko velik posestnik in grajščak biti in kakor tako dobro izhajati, kajti takemu ptičku ni bilo v varnem gnezdu — v gradu — skoraj za drugo skrbeti, nego kako se bode kratkočasil, kako velike pojedine, love itd. napravljaj, za potrebna sredstva skrbel bode že „der dumme Bauer“, kakor so sploh preprostega kmeta imenovali zaničljivo.

Leto 1848. poravnalo je globino med nekdanjo visokostjo grajščakov in velikih kmetijskih posestnikov in nizkostjo neprostih kmetovalcev. Dandanes morata obadva delati, ako hočeta živeti, veliki posestnik in manjši kmetovalec; prvi bolj z umom in denarjem, drugi pa s svojo roko. Obadva pa tarnata dan na dan, da ne moreta izhajati, da donaša zemlja veliko premajhne dohodke, plačila in druge potrebščine pa da so od dne do dne večje. Grajščak toži seveda najbolj, kajti njemu se godi zelo tako kakor se je godilo Izraelcem, kateri so se v puščavi spominjali polnih egiptovskih loncev.

Res je, da se kmetovalcu, bodisi velik ali majhen, dandanes slabo, jako slabo godi. Kmetiški stan je pač med vsemi, dasiravno najtežavnejši, najmanj kazn, zraven pa najbolj z bremenem obložen. In ako vprašamo, zakaj je pa s kmetiškim stanom tako, dobimo za odgovor: med drugimi vzroki je poglaviti pač ta, da kmetiški stan v svoji stroki ne napreduje nič, da se v umnejšem gospodarstvu ne izobražuje nič, ampak gospodari še vedno po starem kopitu. Veliki naš posestnik — grajščak — vprašuje navadno hlapca: Ti, Janez, kaj misliš, kako bomo to ali ono naredili? Sin manjšega posestnika vprašuje pa tudi

hlapca: Ti, kako ste to druga leta napravljali? Temu in onemu je navod stara navada. In kako čudo je to?! Saj pride pri nas morebiti šele na več tisoč kmetovalcev komaj eden, kateri bi se bil v kmetijstvu kaj bolje izobrazil, izšolal. Vsi drugi stanovi se strokovno izobražujejo, vsi napredujejo, le kmetovalec ne! Kako čudo potem nadalje, ako se jim slabo godi, saj so še vedno proti drugim stanovom „der dumme Bauer“, kateri si mora še celo za svoje zastopnike v najvažnejše skupščine, kakor v občinski, deželni in državni zbor može iz družih stanov, kakor doktorje itd. izposojevati.

Da se to predrugači. ustanovili so tudi v naši deželi poseben zavod, posebno kmetijsko šolo v Grmu pri Novem mestu. Ta šola je za sinove kmetiških staršev, naj si bodo grajščaki ali preprosti boljši kmetje, kateri se mislijo s kmetijstvom pečati, gotovo najvažnejša za osnovnimi — ljudskimi in normalnimi šolami. V tej šoli učijo se vse v umno kmetijsko gospodarstvo spadajoče stroke, kakor: trtoreja, kletarstvo, sadjarstvo, poljedelstvo, živinarstvo itd. V njej poučuje se pa tudi v računstvu, spisji, zemljepisji, risarstvu, naravoslovji itd. Iz kratka: poleg strogo kmetijskih predmetov poučuje se v šoli v Grmu tudi v vseh tistih predmetih, v katerih se (razen latinščine in grščine) na spodnji gimnaziji ali pa na spodnji realki. Vrh tega napeljujejo se v kmetijski šoli v Grmu učenci k strogi poslušnosti, poštenosti, marljivosti, pridnosti, ščedljivosti, rednosti, zmernosti v jedi in pijači, snažnosti v obleki in v vsem družem. Ali si je torej mogoče za sinove kmetiških staršev boljše šolo misliti mimo šole v Grmu? Zato je ne zanemarjajte kmetovalci, posebno boljši, premožnejši kmetovalci! Ne dajte, da bi dežela za njo toliko tisočakov za posestvo, učitelje itd. na leto z veliko premajhno koristjo trošila. Pošljite vanjo svoje za gospodarstvo namenjene sinove, potem ko so domačo šolo ali pa če so tudi dovršili eden ali dva razreda kake srednje šole ter se morebiti z gospodarstvom že tudi doma nekoliko skusili. Ubožnejši prosite ustanov, premožnejši pa plačujte za sinove, saj vam jih tudi v gimnaziji ali realki nihče ne hrani zastanj. V Grmu staneta hrana in stanovanje le 33 kr. na dan, torej gotovo tako malo, kakor v nobenem drugem zavodu ne. Hrana je pa prav dobra, stanovanje kaj lepo, prostorno, snažno in zdravo.

Svariti pa moramo na tem mestu pač tiste kmetovalce, kateri si tako le mislijo: Ako dobi moj sin študentsko v Grmu, dal ga bom tja za dve leti, potem si bo pa že kje na Hrvaškem ali drugje poiskal službe. Kmetovalci! pomislite le, da je dežela to šolo ustanovila, da bi povzdignila domače kmetijstvo, ne pa da bi odgojila gospodarskih služabnikov družim deželam. Kaj ima li naša dežela od tega, ako plačuje mladeniču dve leti v Grmu hrano in pouk, ako jej pa potem, ko šolo dovrši, pokaže hrbet?

Kmetovalci cele dežele, posebno pa še Dolenjske, pokažite, da vam je do tega, da ne zaostajate v izobraženju, v napredovanju za drugimi stanovi kakor do zdaj, in naklonite svojim naslednikom v gospodarstvu lepo priliko, katera se vam ponuja tako po ceni, ter pošljite jih za dve leti v šolo v Grm. „Dol. Novice.“

Poročilo deželnega odbora o trtni uši na Kranjskem.

Zvršujoč sklepe lanskega deželnega zbora prosil je deželni odbor c. kr. deželne vlade, naj bi jih naznanila visokemu c. k. kmetijskemu ministerstvu, ter je ob enem

poudarjal, da glede na to, kako hitro se trtna uš širi po Dolenjskem, državna ameriška trtnica v Kostanjevici ne bode mogla sama zadostovati vsem zahtevam, in da je torej nujno potrebno napraviti še dve novi trtnici, kjer se bodo pridelovale ameriške rezanice. Primerni kraji za to bi bili onkraj Gorjancev, kjer se je v črnomeljskem okraju že prikazala trtna uš, in pa v okraju mokronoškem. Glede naprave ameriške trtnice v primerem, od vinskih okrajev oddaljenem kraji pa naj bi se pozvedelo mnenje kmetijske družbe kranjske in nje popotnega učitelja. Ker se iz državne trtnice v Kostanjevici more že letos oddati veliko tisoč rezanic, bilo bi želeli, da bi se oddajale umnim vinogradnikom po že okuženih krajih po kolikor mogoče nizkih cenah ali pa brezplačno. Ako pa bi v kostanjeviški trtnici ne bilo mogoče dobiti toliko ameriških trt, kolikor se jih potrebuje, potem naj visoko c. kr. poljedelsko ministerstvo dovoli uvažanje ameriških trt z Ogerskega. Gledé nameravanih daril v denarjih pa se deželni odbor nadeje, da bode tudi visoka vlada, kadar se bode pokazala potreba, dovoljevala takih daril. Ob enem je prosil deželni odbor, naj bi se mu prepustile tiste podobe o trtni uši, ki jih je c. kr. poljedelsko ministerstvo izdalo l. 1881., ako bi jih bilo še kaj s slovenskim tekstom na razpolaganje.

Ustrežaje tej prošnji je c. kr. deželna vlada poslala deželnemu odboru 1 slovenski in 50 nemških iztisov tablic o trtni uši in je ob enem naznanila, da je tudi poslala c. kr. okrajnemu glavarstvu v Črnomlji 20 slovenskih in 10 nemških iztisov, da jih razdeli ondotnjim vinogradnikom, in da je že leta 1885. okrajno glavarstvo postojinsko prejelo 10 nemških in 40 slovenskih, okrajno glavarstvo krško 10 nemških, 80 slovenskih, litijsko 7 nemških, 25 slovenskih in novomeško 20 nemških in 5 slovenskih iztisov.

Deželni odbor je izročene tablice poslal šolskemu vodstvu v Grmu z naročilom, naj jih razdeli pridnim učencem.

Z odlokom s 30. januarja l. 1888. št. 9139. je deželni odbor naročil šolskemu vodstvu v Grmu, naj stavi svoje nasvete o spisu in izdaji lahko umevnega pouka o novi zasadi tvi vinogradov, katere je trtna uš uničila. Ker je vodja R. Dolenc izjavil, da je pripravljen spisati dotično knjižico, izročil mu je deželni odbor to delo in je ob enem v pojasnilo spisa naročil potrebnih slik pri Angererji na Dunaji. Knjižica z naslovom: „Nauk, kako zasajati vinograde z ameriški trtami, da jih trtna uš ne more uničiti“, bila je zgotovljena maja meseca, in deželni odbor je je dal natisniti 5000 iztisov, za kar se je izplačalo honorara 40 gld., tiskarskih troškov 165 gld. 60 kr., za vezanje 40 gld. in za cinkove podobe 19 gld. 79 krajc.

Vsled razširjanja trtne uši po posameznih orajihk je sklenil deželni odbor, da se v okraju krškem 600 iztisov, v okraju črnomeljskem 200 in v okraju novomeškem 100 iztisov te knjižice brezplačno razdeli po c. kr. okrajnih glavarstvih. Ob enem se je šoli v Grmu poslala 300 iztisov, tudi povabile so se ter različne knjigarne, da bi prevzele prodajo knjižice po 10 kr. Na poznejšnje vloge poslalo se je okrajnemu glavarstvu črnomeljskemu še 100 in okrajnemu glavarstvu krškemu 500 iztisov.

Ker se je v tem tudi po vipavskih vinskih krajih pokazala trtna uš, poslal je deželni odbor vsled dotičnih prošenj občinskima predstojništvoma v Podragi 100 in v Šent Vidu 200 iztisov v razdelitev med ondotnje vinogradnike.

Z ozirom na nevarnost, katera preti po trtni uši vinogradstvu vse dežele, prosil je deželni odbor c. kr.

deželne vlade, naj bi sklicala deželno komisijo za trtno uš. Deželna vlada je ustregla tej prošnji in sklicala komisijo za 12. dan marcija l. 1888. Iz dotičnega sejnega zapisnika, ki ga je c. kr. deželna vlada izročila deželnemu odboru, razvidno je, da se je komisija zlasti bavila o nasaditvi trtnic in vinogradov z ameriškimi trtami ter da je po vsem pritrnila dotičnim sklepom kranjskega deželnega zbora. Razen tega je priznala, da je nujno potrebno vpeljati tečaje za trtno cepljenje.

Z dopisom s 4. julija 1888. št. 6877. je c. kr. deželna vlada naznanila deželnemu odboru, da je visoko c. kr. poljedelsko ministerstvo z ukazom z 21. junija l. 1888. št. 8593. tudi v davčnem okraji črnomeljskem naročilo pozvedovati glede naprave ameriške trtnice in da je o tej zadevi dalo okrajnemu glavarstvu primeren nalog, kako naj postopa. Deželni odbor je to naznanilo hvaležno vzel na znanje ter poudarjal, da se je, žal, tudi v vipavskem okraji zasledila trtna uš, in da je torej z ozirom na to, ker je ta vinski kraj sam za se in daleč od Dolenjskega, nujno potrebno, da se v vipavski dolini napravi ameriška trtnica.

Po dopisu c. kr. deželne vlade s 30. avgusta l. 1888. št. 8867. je visoko c. kr. poljedelsko ministerstvo z ukazom z 9. avgusta l. 1888. št. 4187., rešujoč predloženi sejni zapisnik deželne komisije o trtni uši, prijavilo to le:

„Državni nasadi za ameriške trte se bodo pa ondotnjih, po trtni uši okuženih vinskih krajih v soglasji z željo deželnega zbora napravljali, kolikor bo treba, toda le, če se bodo v ta namen po legi in kakovosti primerna zemljišča proti zmernim pogojem dala poljedelskemu ministerstvu na razpolaganje.

Ako pa se ta pogoj ne bi izpolnil, morala bi se le z novega razširiti kostanjeviška trtnica.

Sicer pa je bilo do zdaj ameriških trt, ki so bile pripravljene za oddajo, vedno še več na razpolaganje, nego so jih zahtevali vinogradniki, tako da se je precejšna množina morala zopet vložiti v trtnico.

Kar se dalje tiče izprošene naprave trtnice v kraji, oddaljenem od okuženih vinogradov, ne more se to zaradi tega dovoliti, ker je kredit za trtno uš brez tega že močno porabljen, oziroma obljubljen. Vrhu tega pa se še opomni, da se dotični želji deželnega zbora in deželne komisije za trtno uš v tem oziru ne vjemata, ker bi po deželnozbornem sklepu nasaditev trtnice služila za poskus z ameriškimi trtami, po sklepu komisije pa za vzgojevanje domačih trtnih vrst.

Želji, da bi se oddajale tuje trte po kolikor mogoče nizki ceni, ustreglo se je že, ko se je pod št. 2195 dne 23. februarija l. 1888. naznanil c. kr. deželni vladi ukaz z dne 7. februarija l. 1888. št. 1854, po katerem se je cena raznovrstnim trtam znižala na 6 gld. za tisoč rezanic, torej le za 1 gld. več, nego navadno velja tisoč domačih trt. Dalje se je cena ukoreninjenim trtam znatno znižala in slednjič določilo, da se bodo tiste vrste trt, ki jih je še malo po vinogradih, prodajale po isti ceni, po kateri so bile kupljene.

Pričakovati pa je, da bode mogoče še znižati ceno rezanicam tistih vrst, katere se rabijo le za podlogo požlahtnjevanju. Želje, da bi se brezplačno oddajale ameriške trte za nasaditev, pa poljedelsko ministerstvo ne more uslišati, in sicer že iz tega vzroka ne, ker bi se potem gotovo zahtevalo trt brez ozira na to, se li v resnici potrebujejo ali ne, in sicer toliko, da bi se sploh ne moglo ustrežati vsem zahtevam. Ravno tako se tudi ne moči ozirati na priporočilo deželne komisije, da bi se oddajale požlahtnjene trte, in sicer že zaradi tega ne, ker bi to napravljalo preveč stroškov.

Za nasaditev vinogradov z ameriškimi trtami se darila ne morejo dovoljevati, ker ima državna uprava razen tega že znatne troške za vzgojevanje in oddajo takih trt, in ker se vendar le mora smatrati, da je nasaditev omenjenih trt prepuščena previdnosti vsakega posameznega zemljiškega posestnika, in je edino le v njegovo korist, za kar jih pač ni treba umetno izpodbujati z darili, in da je končno za troške, ki jih imajo vinogradniki z nasaditvijo novih vinogradov, nekaka odškodnina nekoliko določena že z oprostivjo zemljiškega davka za osem let, kar je utemeljeno v §. 7. državnega zakona 27. junija 1885. l. in drž. zak. št. 3. l. 1886.“

Da se je trtna uš tako hitro razširila po Dolenjskem in se zanesla tudi v vipavske vinske kraje, to je nezgoda, ki preti uničiti vse vinogradstvo naše dežele in s tem tudi obstanek veliko tisoč rodbin. Ker nobeno sredstvo, kakor je znano, ne more uničiti trtne uši, daje nam po dozdanih izkušnjah na Francoskem in drugod edino popolnoma upravičeno upanje le nasaditev ameriških trt, katerih ne more trtna uš uničiti, da si moremo vinarstvo ohraniti. Da se pa take trte ne zasade nemudoma in se niso še zasadile, ovirata razen malomarnosti velikega dela dolenjskih vinarjev dva glavna vzroka, namreč:

1. Ker ni dosti ameriških trt, katerih trtna uš ne more uničiti, in

2. denarne stiske vinogradnikov, kareri ob svojih sredstvih ne morejo na novo zasaditi svojih vinogradov.

Prva zapreka se v prihodnjih dveh letih utegne odstraniti, ker je visoko c. kr. poljedelsko ministerstvo za gotovo obljubilo, da bode razširilo in pomnožilo državne ameriške trtnice in vinograde, ter bode tudi šoli v Grmu mogoče iz svojih trtnic in iz novo nasajenega ameriškega vinograda v Smoleni vasi oddajati zadostno število ameriških trt. Vsekakor pa se je nadejati, da si bodo umni vinogradniki napravili tudi svoje trtnice.

S tem pa, da bode mogoče dobiti dovolj ameriških trt, reč ni še rešena, ker se bodo opuščeni vinogradi, predno se nasade trte, morali primerno obdelovati, namreč prekopavati. To delo pa ni le težavno, temveč je, ako se najamejo in plačujejo tuji delavci, tudi drago. Da bi se pa vinski prebivalci, ki so vsled te hude nesreče že popolnoma obupali, izpodbudili k novi delavnosti in da bi se z veseljem poprijeli nove zasaditve z ameriškimi trtami kot edinega izkušenega sredstva, s katerim jim je mogoče ohraniti si svoj dragoceni zaklad, sklenil je slavni deželni zbor, uvažujoč od deželnega odbora navedene razloge, že v prejšnjem zborovanji, da se dovoljujejo denarna darila malim, ubožnim vinogradnikom, ki svoje vinograde pravilno zasade z ameriškimi trtami. Samo ob sebi je umevno, da bi se takim posestnikom tudi morale, ako mogoče, brezplačno oddajati rezanice, kolikor bi jih potrebovali.

Deželnemu odboru tudi zdaj ni mogoče nasvetovati drugih sredstev. Zato si z ozirom na povedane razloge dovoljuje staviti naslednje nasvete:

Slavni deželni zbor naj sklene:

1. Izdaja poučne knjižice: „Nauk, kako zasajati vinograde z ameriškimi trtami“ jemlje se na znanje in odobruje;

2. deželni odbor se pooblaščuje:

- da oddaje iz deželnih trtnic brezplačno ameriške rezanice in ukoreninjene trte, kolikor jih je na razpolaganje, malim neimovitim vinogradnikom, in
- da takim malim vinogradnikom, kateri svoje vinograde pravilno zasade z ameriškimi trtami, dovoljuje darila v denarjih do najvišega zneska 50 gld.

3. V ta namen se za l. 1889. dovoli kredit 500 gl. iz deželnega kulturnega zaklada.

4. To poročilo se izroča upravnemu odseku v pretes in nasvetovanje.

Strnišča kaže hitrej ko mogoče podorati.

Kadar sta ozimina in jarina požeti, bodi kmetovalca prva skrb, da podorje strnišča hitrej ko mogoče. Zelo napačno pa je ne dotakniti se strnišča po več tednov ali mesecev s poljedelskim orodjem. Tako izgubimo uže precej mnogo pridelka, ki bi ga njiva sicer morala roditi. Brez-pogojno in nedvojbeno je dobro strnišče hitro podorati. Marsikaterim utegne ugajati, da strnišča poprej ovce popasejo, vendar naj jih precej po žetvi. Žalibog ravnao ljudje dostikrat ravno nasprotno ter puščajo strnišča do novembra in še dalje.

Na Angleškem so kmetovalci tega mnenja, da vsak dan zamude donaja več škode, ako ne podorjejo strnišča. Pomisliti treba tudi, da je vedno težavneje podorati, čim dalje na zimo odlagamo. Tudi hasni mnogo manje, če kesno podorjemo, nego če hitro, in je tudi nemogoče, kadar zima rano pritisne.

Koristi so pa mnogovrstne, kadar podorjemo strnišče hitro. Plevelno seme, rano in pozno, pride pod grudo in začne poganjati, in zato je nastopna zima tem gotoveje uniči. Dosti plevelnatih rastlin vzraste sicer, pa rano podoravanje vzame jim življenje in jih vrže pod grudo. Največ jih pogine. Podorano strnišče se pomeša z zemljo, razkraja se hitro in je najboljši gnoj prihodnjim rastlinam. Pirnico uničimo tako najlaže, ker jej vzamemo precej vse njene nadzemne dele. Naposled pristopa zrak prosteje in dela zemljo rodovitno. Nevzoran svet pa se čedalje bolj strjuje ter ovrača plodonosni zrak.

Zelo se izgovarjajo: ne utegnemo, da bi precej po žetvi podoravali strnišče. Sedaj ko imamo dovolj dobrih plugov, ne velja ta izgovor. Malo časa in truda je treba, da se strnišče prevrne. Koder je bilo izpalo mnogo zrnja, kaže tem bolj, da hitro preorjemo strnišče in tako pognojimo; podorano zrnje pa požene kmalu in da novega zelenjavnega gnoja. Ta postane tem boljši, ako prisejemo še nekaj ajde ali gorušice. Naposled podorjemo vse, in hasek je tem večji. Ako vržemo ob tej priliki nekoliko razkrojene koščene moke vmes, pospešimo več, nego če bi dragega peruguana bili kupili in potrosili. Potem treba pred zimo orati in pustiti njivo do spomladi. Sedaj se povlači in poseje. Dobri učinki takšnega ravnanja so naslednji: zgornja plast zadnjega leta s strniščem in gnojem vred pride globoko v zemljo, nje spodnja plast pa navzgor, da jo zrak, svetloba in toplota, zima in mokrota obdelujejo in v njej nahajajoče se redilne snovi razkrajajo. Po zimi postane zemlja na njivi bolj rahla nego pod motiko, plugom in brano. Takšna zrahljana zemlja pridruže v njej nahajajoče se plinaste gnojilne snovi in srka takšnih iz zraka v sebe kakor goba. Zemljišče si prihrani blagotvorne zimske mokrote, zgoraj po površini je pa precej suho in pripravno za jarino.

Kdor dela tako, ogne se oni nezgodi, ki je neizogibna, ako preorjemo isto njivo jeseni in spomladi. Kajti tedaj pride navzgor z vsem svojim plevelom ista plast zemlje, ki je bila poprejšnje leto. Nasledek temu je, da prepreže vso njivo plevel. Od daleč ni možno presoditi, kaj je vsejano. Oves je tedaj slučajnih videti, kakor bi le ogršćica bila vsejana. Ako pa ravna kmetovalec razumno, ni se mu bati zapleveljenih njiv. Kdor utegne rano podorano strnišče pred zimo še enkrat

globoko podorati, ta bode imel veliko pridelka, zlasti če sadi ondi okopavino. Ravno tedaj kaže strnišče precej podorati in povlačiti. Plevel bode tem hitreje pognal, pa naslednji predzimski plug ali zimski mraz ga uniči tem gotoveje.

Razne reči.

— **Muhe v hlevih.** Dober pomoček zoper muhe v hlevih je klorovo apno. Nastaviti ga treba na več mestih tik pod stropom v malih posodicah. Tudi pomaga, če pobelimo s klorovim apnom stene in strop. Drugi svetujejo zmes, v kateri je 125 g dalmatskega praška zoper žuželke, 2 g stolčnega finega žvepla in 2 g likopodija. Vse to se pospravi v svinjski meh s peresno cevko in trdno zaveže. Potem poškrpimo z njo muhe, katerih sedi zlasti ob jutrih in ob hladnem vremenu v hlevih mnogo vkupe. Kmalu poerkajo vse. Zmes ostane več časa v posodi dobro zamašeni ter ne izgubi svoje muham pogubne moči.

— **Seno se sme nakladati le tedaj,** kadar je prav dobro suho. To spoznamo, če ga vzamemo v roke nekoliko in ga izkušamo pretrgati. Če se vije, ni še dovolj suho. Tudi priporočamo, da se naklada seno, ko je še vroče, da ni še odjenjalo. Kaj dobro je tudi, da se nemudoma speljuje domu in z voza spravlja v senico ter trdno pohodi. Paziti moramo, da je senica suha, da ne prihaja v njo soparica iz hleva ali da streha ni raztrgana, kar se žalibog prevečkrat nahaja. Kdor hoče imeti suho, dobro ohranjeno seno, mora za vse to skrbeti. Dobro ohranjeno seno mora imeti lepo, svetlo zeleno barvo in biti tudi prijetnega duha. Tako klajo bo živina rada jedla in se tudi dobro redila.

— **Najboljše sredstvo zoper čebelni pik** je, če obdrgnemo pičeno mesto z jesihom. Poprej seveda moramo želo izdreti. Kdor ima daleč proč od hiše svoj čebelnjak, naj nosi jesih s saboj, ali pa naj ga ima nekaj v čebelnjaku shranjenega.

— **Umna govedoreja je podloga uspešnemu poljedelstvu** in vsemu gospodarstvu na kmetiji. Ona zagotavlja vedno bolj naraščajočo korist in plodonosnost njiv uže po veliki vrednosti živine, kateri je dandanes tolikšna cena, kolikeršna le malokaterim drugim kmetijskim pridelkom. Po njej pa se množi gnoj, ki je zopet prvi pogoj uspešnemu poljedelstvu.

— **Podkev za konje, ki se z zadnjim kopitom bijejo v sprednje.** Ta podkev je drugačna na sprednjih, drugačna na zadnjih nogah. Sprednja taka podkev ali nima štol, in njen konec je ozek, tenak, poševno potolčen, da celo nič ne moli čez petno steno, ali pa ima štole, ki so pa od zadaj naprej podrte in ozko vkup petegnene, do konec podkve ne moli celo nič čez kopito. Zadnja taka podkev je na prstnem delu na zunanjem robu poprek potolčena, in tam, predno se začne stranski del podkve, sta dve stranski kapiči gor potegnjeni. Rob prstne stene ni torej pri tej podkvi tako daleč s podkvi pokrit, kakor daleč je poprečno potolčena. Če mora podkev roč imeti, treba jo nazaj upogniti.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 95. Požlahtnil sem letošnjo spomlad 114 jabolčnih divjakov, katerih se je 90 prišlo. Vsa ta drevesca so prav močno pognala, le eno je julija meseca usahnilo. Kaj utegne biti temu vzrok? (J. B. učitelj v G. pri Solkanu.)

Odgovor: Ker nismo drevesca videli, tudi ne moremo reči prav določno, kaj je vzrok, da je usahnilo. Po našem mnenju niste morda ob pravem času prerezali vezi, ali pa so iz enega ali drugega vzroka zgñile vse tiste koreninice na podlogi, ktere so letošnjo pomlad vzrasle. Mi požlahtnimo vsako leto do 12000 drevesec, in vsa tista, katera se posuše pozneje, po-

suše se vsled gnilobe koreninic. Sicer pa smete biti zadovoljni, ako vam usahne od 90 drevesec samo eno.

Vprašanje 96. Od več strani se čuje želja, da bi vedeli, kedaj je bolje trositi mavec (gips) po travnikih, meseca aprila ali oktobra? (A. K. na St.)

Odgovor: Gips sam na sebi ni za rastlino nobeno gnajilo, ampak le pospešuje rast s tem, da razkrajja druge redilne snovi, in da voda počasneje izhlapeva iz rastlin. Kadar vam je samo do tega, da rastline dobe več redilnih snovi, takrat je vse eno, ako trosite mavec jeseni ali pomladi. Ako pa hočete z mavecem tudi zadržavati prehitro izhlapevanje vode, kar je posebno dobro v suhi zemlji in ob suhi pomladi, tedaj pa trosite gips le pomladi.

Vprašanje 97. Lansko leto sem popravil in na novo obzidal svoj studenec. Da smo dobili večji prostor, morali smo razstreljati skale s smodnikom. Ta smodnikov duh ostal je pa v vodi. Voda, ki je bila poprej izvrstna, smrdi po premogu. Studenec smo uže enkrat izpraznili, a prav nič ne pomaga. Kaj mi je storiti? (Dr. L. F. odvetnik v C.)

Odgovor: Smrad v Vašem studenci prihaja skoraj gotovo od razkrojenega smodnika, oziroma od žvepla, ki je bilo v smodniku. Dela se skoraj gotovo žvepleni vodik. Če je to res, potem popravite kmalu vodo, ako namečete v studenec nekaj stare železvine. Žvepleni vodik se boče spojil z železom. Ako ne utegne pomagati to, potem poskusite z nekoliko kilogrami železnega vitrijola, katerega vržete v studenec ter potem večkrat pomešate. Čez par dni izpraznite in osnažite studenec. Ako poskusite zadnje sredstvo, tedaj ni voda toliko časa pitna, dokler je vitrijol v njej.

Vprašanje 98. Med uradnimi rečmi v „Kmetovalci“ sem bral zapisnik o odborovi seji, v katerem se nahaja to le: „Dunajska kmetijska družba priporoča naši družbi, naj tudi ona vložiti vlogo do deželnega odbora, s katero bi prosila, da bi ustanovili kmetijske prisilne in poboljševalne delavnice. Reč se izroči v poročanje g. Deteli.“ Prosim, razložite, kaj je prav za prav to? (J. Š. v M.)

Odgovor: Po deželi je namreč vedno več postopačev, pijancev i. t. d., ki ne delajo drugega nego škodo, kmetu sitnosti, občini pa stroške. Da bi se iznebili tacih ljudi, zlasti dokler so mladi in je upati, da se poboljšajo, zaprli naj bi jih v take prisilni delavnice, koder bi opravljali kmetijska dela na dobro in vzorno urejeni kmetiji in koder bi se morali sami živiti z delom, katero bi opravljali, ne da bi to prizadevalo kaj stroškov deželi ali občini. Mlade postopače bi na ta način privadili delu in jih ob enem naučili umnega gospodarstva.

Vprašanje 99. Zakaj ne delajo nikoder podolgastih kotlov? Povsod prodajajo samo okrogle. (J. Š. v Mengiši.)

Odgovor: Nam se to prav nič čudno ne zdi. Skoraj vsak rabi le okrogel kotel; ako pa potrebuje drugačnega, tedaj si pa da narediti takega, kakeršnega mu je treba.

Vprašanje 100. Tik pašnika imam njivo zasajeno s turščico. Divjačina (lisice in jazbeci) uničila mi je tretjino te turščice. Šel sem prašat v Radovljico sveta, a dali so mi odgovor, naj se branim sam škodo, in ako lisjaka ustrelim, oddam naj kožo najemniku lova. Jaz ne utegnem divjačine loviti, sicer sem bil pa takrat v pričo, ko so dajali lov v najem, in slišal sem dobro, ko so rekli, da mora vso škodo povrniti tist, ki ima lov v najemu. Svetujte mi, kako naj začnem, da mi škodo povrnejo. (J. Z. v Zaspju.)

Odgovor: Gospod deželni gozdni nadzornik in odbornik kmetijske družbe W. Goll nam je o vaši zadevi to le povedal: Pojdite precej k najemniku lova, naznanite mu škodo in prosite ga, da vam jo povrne iz lepa. Ako je noče, potem pa naznanite škodo pri okrajnemu glavarstvu v Radovljici in zahtevajte odškodnine. To pa morate precej storiti, dokler se pozna, da je škodo naredila divjačina, a ne kedo drug. Pri glavarstvu

se pa nikar ne dajte ustrašiti. Glede lisičje kože je morda pri vas navada, da jo dobi najemnik lova, po postavi pa ni tako. Lisico, volka, medveda i. t. d. sme vsak ubiti ali pa ustreliti, ako ima pravico puško nositi. Kakor hitro pa najemnik lova zahteva kožo, potem je tudi on odgovoren za škodo, katero naredi lisica. Škodo, katero naredi jazbec, mora pa vsegdar povrniti najemnik lova, ker je jazbec vsled ministerskega odloka z dne 18. julija 1878, št. 7630 lovska žival, a ne škodljiva roparica. Ker je ta odlok novejši nego kranjska postava z dne 20. decembra 1874. l., zato ima tudi pri nas veljavo.

Vprašanje 101. Ali kaže lucerno sejati uže jeseni med ozimno žito, ker mi spomladi vsled suše nič kaj rada ne kali? Zemlja je gorka ter pripravna za vinograd in leži precej strmo proti jugu. Rad bi tudi vedel, ni li bolje lucerno sejati samo za se, a ne med žito, in ali potrebuje veliko gnoja? (A. R. v Gradci.)

Odgovor: Navadno sejejo lucerno vedno pod drugo žito, zato da plevel ne more po konci. Smete pa sejati lucerno tudi samo za se. Tedaj pa vsejte vmes kake $\frac{4}{10}$ štajarske detelje na hektar. Povsod tam, koder je suha pomlad, sejejo lucerno uže jeseni, in sicer precej zgodaj s štajarsko deteljo vred. Štajarska detelja zamori plevel v drugače redki lucerni in da nekaj košnje uže prvo jesen. Ako sejete lucerno pod žito, tedaj boče toliko bolje uspevala, kolikor hitreje požanjete žito. Zarad tega pokose dostikrat žito kar zeleno ter je porabijo za krmo. Lucerni treba globoko zrahljane in gnojne njive; ne dá ji pa dobro nov, svež gnoj, zato jo sejejo najrajši po kaki pognojeni okopavini.

Vprašanje 102. Pri nas kaznujejo zelo strogo, ako se pase živina po gozdu obrtne družbe. Od konja moramo plačati veliko več nego od goveje živine. Ali je to postavno? (A. S. v Selu.)

Odgovor: Po gozdni postavi je plačati odškodnine za odraslega konja toliko, kolikor je vredna $\frac{1}{4}$ kubičnega metra neposekanega lesa srednje vrednosti za kurjavo, ki ga je največ v tistem gozdu. Za govejo živino plačati je malo več nego polovico od tega, kar je plačati za konja.

Gospodarske novice.

* **Umrl je 31. avgusta t. l. gospod W. Dollhoff**, umirovljen e. kr. okrajni glavar ter dolgoleten ud naše družbe.

* **Državno sadno razstavo na Dunaji** bodo otvorili 2. oktobra t. l. Kranjskim razstavnikom dopošlje kmetijska družba kranjska skoraj vsa potrebna razjasnila ter tiskane naslove. Razstavniki imajo za polovico znižano vožnjo na Dunaj ter dobe za to potrebne legitimacije v pisarni e. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani.

* **Naš urednik** in tajnik e. kr. kmetijske družbe kranjske gospod Gustav Pirc imenovan je za presodnika mejnarodne konkurenije s šušilnicami, ki boče v zvezi z državno sadno razstavo na Dunaji.

* **Plemenske bike beljanske (pisane) pasme** prodajala boče e. kr. kmetijska družba v soboto dne 29. septembra dopoldne ob 9. uri v Leseah na dvorišči gostilne pri Kristofu (Wuchererji.)

* **Hmelj** ima v Savinski dolini letos zelo visoko ceno. Prodajajo ga po 170 do 180 gld. metrični cent. Savinci prodali so neki uže tri četrtine svojega letošnjega pridelka.

* **Dolenjce** pozivljemo še enkrat, naj se obilno udeleže vinske pokušnje v Ljubljani, ker jim boče s tem dana prilika, da dobodo za svojo starino kupeev ter da pokažejo, da je tudi na Dolenjskem, a ne samo na Hrvatskem izvrstnih vin. Uže več gorenjskih gostilničarjev je izrazilo, kako so veseli pokušnje, ker menijo, da dobodo na ta način brez velikega truda dobre kapljice za prihodnje leto. Na delo torej, Dolenjci! No-

tranjci so vas že prekosili. Ne pričakujte preveč podpore od vlade in dežele, storite kaj s svojimi močmi! Sedaj se vam nudi prilika.

* Vse sadjarje pozivljemo, naj se kmalu oglase za razstavo, da bode odbor vedel, koliko treba prostora pripraviti.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Seja glavnega odbora dne 2. septembra 1888.

Posvetovanje je vodil družbeni podpredsednik Jos. Fr. Seunig, navzoči so pa bili odborniki gg.: Baron Lazarini, Murnik, Povše, Robič, dr. M. pl. Wurzbach in tajnik Gustav Pire.

Tajnik poroča, kako je s prireditvijo kranjskega oddelka na dunajski sadni razstavi in s prireditvijo kranjske deželne sadne razstave.

Glavni odbor vzame na znanje dopis deželnega odbora, s katerim se naznanja družbi, da deželni odbor dovoljuje za prireditev sadnih razstav na Dunaji in v Ljubljani skupno vsoto 1200 glđ.

Odbor vzame na znanje dopis vis. c. kr. kmetijskega ministerstva, s katerim naznanja družbi, da je dovolilo srebrne in bronaste državne svetinje za deželno razstavo.

Vodstvo kranjske hranilnice naznanja, da prepušča prostore na starem strelišči za deželno sadno razstavo.

Na poziv c. kr. kmetijskega društva v Gorici ukrene odbor,

da bode prosil, naj se odpravijo nedostatki, ki izvirajo od izdavanja državnega zakonika v različnih jezikih ob različnih dobah.

Odbor ukrene, da bode kupil za tiste pokrajine, koder izdelujejo ovčji sir, obnov frizijskega plemena.

Načrt postave za povzdigo živinarstva, katerega je poslal deželni odbor kmetijski družbi na ogled, smatra odbor za primerne in izreče le željo, da bi načrt postal kmalu postava.

Vsled poziva c. kr. kmetijske družbe štajarske ukrene glavni odbor prositi v ime kranjske kmetijske družbe c. kr. vojno ministerstvo in državni zbor, da se uvede za izšolane učence kmetijskih šol le dvoletna vojaška služba.

C. kr. deželna vlada je vprašala glavni odbor za mnenje, ali more občina prepovedati pod kaznijo prezgodnje klepanje brinja. Glavni odbor ukrene vladi poročiti, da je samovoljno klepanje brinja na tujem posestvu prestopok postave za varstvo poljščine, da pa ni umestno določevati časa, kedaj je pričeti brinje klepati. Ako se da pravica za klepanje brinja le najemnikom, potem bodo že ti v svojo korist skrbeli, da bodo klepali le zrelo brinje. Vsak gospodar pa lahko na svojem posestvu kleplje brinje, kadar mu je ljubo.

Glavni odbor ukrene priporočati pri c. kr. deželni vladi in pri deželnem odboru prošnjo občine Velika Loka za podporo vodovodu.

Glavni odbor vzame na znanje dopis c. kr. deželne vlade, s katerim se naroča družbi, da izplača potne stroške vladnega zastopnika pri goveji razstavi v Logateci s tem, kar je ostalo od premij.

Za nove ude se vzprejmo gg.:

Janex Sakser, beneficijant na Goričici; Franc Pintar, posestnik v Slatniku; Janex Kožar, posestnik in gostilničar na Turjaku.

INERATE

sprejema „Kmetovalec“ po ceni, zaznamovani na prvi strani. V „Kmetovalec“ priobčeni inserati imajo najboljši uspeh, kajti list je razširjen posebno po deželi, zlasti pa v premožnejših kmečkih krogih. Zeló priporočljiv je „Kmetovalec“ za objavljenja pri nakupu ali prodaji gospodarskih pridelkov, izdelkov ali potrebščin.

Divji kostanj

kupi v vsaki množici na vsaki postaji
po najvišji ceni (68—1)

F. C. Streyhofer v Gradci (Graz).

Dveletni, krasni, kot jagnje krotki

BIK

čistega muricidoljskega plemena je na prodaj.

Kje? pove uredništvo „Kmetovalca“. (66—2)

V pisarni c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani

(Salendrove ulice št. 5)

dobiti je sledeče slovenske kmetijske knjige:

- Dr. J. Bleiweis: **Nauk o umni živinoreji.** Cena 80 kr.
 „ „ „ **Nauk, kako zdrava in bolna kopita podkovati in kopitne bolezni ozdravljati.** Cena 50 kr.
 „ „ „ **Nauk klavno živino in meso ogledovati.** Cena 20 kr.
 Gustav Pire: **Miekarstvo.** Cena 10 kr.
 L. Porenta: **Novi kranjski panj po Dzierzonovi osnovi.** Cena 10 kr.
 Adolf Trientl: **Stelja in gnoj.** Cena 10 kr.
 W. Schleicher: **Živali kmetijstvu in gozdarstvu koristne.** Cena 10 kr.
 M. Rant: **Opis najnavadnejih, sadjereji škodljivih mrčesov.** Cena 10 kr.
 Dr. Simon Strupi: **Žininozdravništvo.** Cena 1 glđ. 80 kr.

Naročene knjige pošilja kmetijska družba po poštnem povzetju, kedor pa denar naprej pošlje doda naj tudi znesek za pošto.

Izvirno belansko (pisano)

goved (bike),

nakupljeno z državno podporo, prodajal bode podpisani odbor

v saboto dne 29. septembra t. l. dopoludne ob 9. uri na dvorišči gostilne pri „Krištofu“ (Wuchererji) v Lescah.

Goved se bode prodajala potom dražbe pod sledečimi pogoji:

1. Goved se postavi na dražbo za polovico cene, ki je družbo stala in se onemu odda, ki največ zanjo ponudi. (70—1)

2. Kdor goved kupi, jo mora precej plačati.

3. Kupec se zaveže z zaveznim listom, da vzeme kupljeno goved v varstvo svojo. Podpisani odbor v nobeni zadevi dober ne stoji, zato naj pa vsak, ki misli kako goved kupiti, žival se pred dražbo dobro pregleda.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

(2—12)

„Ljubljanski zvon“.

Stoji pol leta glđ. 2.30, četrt leta glđ. 1.15.

Več mladih čistokrvnih prascev

svetovnaznanega angleškega Bergshirskega plemena ter tudi nekaj prascev od tega plemena križanih z Suffolkskim čistokrvnim plemenom ima na prodaj

(67-1)

Alojzij Schrey,

veleposestnik na Jesenicah na Gorenjskem.

Wilhelm Klenert

prej Klenert & Geiger

L. štajerska drevesnica za sadno drevje in vrtnice
v Gradci.

(Ta drevesnica pripoznana je kot ona največjih in najbolj vredjenih v Avstriji.)

Priporočamo veliko in izobno zalogo:

Vrtno, visokodebelnatih in pritličnih; **sadnega drevja**, visokodebelnatega in pritličnega ter piramide, špalirje, kordone in enoletne požlahnitve; **divjakov** in **podlag za pritlikovce**; **jagodnega sadja**; **lepotičnega drevja** in **grmovja**, drevja (10-16) za drevorede itd.

Razpošiljatev pravilno imenovanih cepičev vseh vrst sadja.

☛ Cenike je dobiti zastoj in franko. ☛

Plemenske bike

ima na prodaj graščina Fužine (Kaltenbrunn) pod Ljubljano.

Biki so vsi uže za pleme ter sta dva belanskega plemena eden pa švicarskega.

Kupci naj se oglase pismeno ali ustno pri **opravištvu fužinske graščine.** (58 4)

Živinski prah,

katerega izdeljuje

Piccolijeva lekarna „pri Angelu“ na Dunajski cesti v Ljubljani.

Izvrsten najboljši pripomoček proti vsem boleznim pri konjih, kravah in volih. Kdor jih hoče ohraniti zdrave in jih obvarovati vsake nalezljive bolezni, naj dá konju, kravi, ki molze, itd. vsaki dan 2 žlici tega prahu. Ako je pa žival uže bolna, naj ji dá vsaki dan 2-3krat po eno polno pest. Ako je to še premalo in je treba večjega učinka, kakor na

pr. pri vnetici črev, koliki, itd. naj dá živali večjo ali dvojno mero na vsako 1-2 uro. Živalim, zbolelim zaradi nečiste krvi, naj se dá 3krat na dan po 2 žlici.

Za drobnico, kakor teleta, prešiče, ovce itd. zadostuje, da ostane zdrava, 2krat na dan po pol žlice; kot zdravilo zoper gori omenjene bolezni naj se pa daje tretji del tega, kakor večji živini. Najbolje je, ako se pomeša živinski prah z otrobi, ali se daje na kruhu; če to ni mogoče, se mora z vodo pomešati in na kak način živali vlivati.

En paket velja 25 kr. (19-14)

Oženjeni majar,

kateri bi nadzoroval posestvo blizu Ljubljane ter bi bil ob enem gojzdni čuvaj, in katerega žena bi kuhala za družino ter nadzorovala hleve,

se sprejme takoj v službo.

Plača po dogovoru. Ponudbe je poslati

(63-2)

Gustavu Pircu,

tajniku c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani.

!!Nova kmetijska knjiga!!

V založbi c. kr. kmetijske družbe kranjske izšla je ravnokar nova knjiga:

VRTNARSTVO

s posebnim ozirom na obdelanje in oskrbovanje šolskih vrtov.

Knjiga, katero je spisal po naročilu vis. c. kr. kmetijskega ministerstva **Gustav Pirc**, tajnik c. kr. kmetijske družbe kranjske in potovalni učitelj, obsega 10 tiskanih pol, ima 180 podob in je elegantno v platno vezana.

Vsebina knjige je nastopna: I. Splošni del. 1. Splošne opomnje. 2. Razdelitev šolskega vrta. 3. Vrtna ograja in pota. 4. Zboljšavanje zemlje. 5. Za obdelovanje vrta potrebno orodje in gradivo. II. Sadjarstvo. 1. Splošne opomnje o sadjarstvu na šolskem vrtu. 2. Vzgoja sadnega drevja. 3. Gojenje sadnega drevja na stalnem mestu. III. Vinarstva IV. Zelenjadarstvo. 1. Splošno zelenjadarstvo. 2. Posebno zelenjadarstvo. V. Lepotično vrtnarstvo. 1. Splošni del lepotičnega vrtnarstva. 2. Vzgoja lepotičnih rastlin.

Oddajajo se samo vezani eksemplari in sicer po goldinarji, udom c. kr. kmetijske družbe kranjske in učiteljem pa po 75 kr. Naročilom izven Ljubljane dodati je 10 kr. za pošto. (54-3)

Naročilo sprejema c. kr. kmetijska družba kranjska v Ljubljani.

Gg. šolskim predstojnikom in učiteljem

priporoča

(41-8)

Andrej Druškovič

trgovina z železnino in orodjem

na Mestnem trgu št. 10.

vsa vrtnarska orodja, kakor tudi orodja za sadjarejo in obdelovanje sadnih dreves, in sicer: drevesna strgulja, škarje za gosenice, ročna lopatica, drevesna žaga, sadni trgač, drevesne škarje, cepilnik, cepilnik za mladiče, cepilni nož, vrtnarski nož in drevesna ščetka. Orodja so vsa na lepo popleskani leseni plošči urejena in po prav nizki ceni.

„AZIENDA“

avstro-francoska družba za zavarovanje življenja in rent.

avstro-francoska družba za zavarovanje proti elementarnim škodam in nezgodam.

Ravnateljstvo:

na DUNAJI, I., Wipplingerstrasse števil. 43.

Družba zavaruje

človeško življenje v vseh navadnih kombinacijah;

Zavarovanje za slučaj smrti. zavarovani znesek se izplača takoj po smrti zavarovanca njegovim ostalim, oziroma drugim obmiselnem;

Zavarovanje za doživetje preskrbovanje v starosti in otročje dote, zavarovani znesek se izplača zavarovancu samemu, ko doseže neko določeno starost;

Zavarovanje dosmrtnega dohodka udovskih pokojnin in dohodkov za odgojo po najnižjih premijah in z jako kulantnimi pogoji, zlasti onim, da se policam ne more ugovarjati.

a) proti škodam, ktere napravijo požar ali strela, parne ali plinove eksplozije, ali se narede z gašenjem, podiranjem in izprazenjem pri stanovanjih in gospodarskih poslopih, tovarnah, strojih, mobiljah in vsakovrstnih opravah zaloga blaga, živini, gospodarskem orodju in zaloga;

b) proti škodam, ktere napravi ogenj ali strela ob žetvi in košnji na poljskih ali travniških pridelkih v gumnih in stogih;

c) proti škodam, ki je napravi toča na poljskih pridelkih;

d) proti nevarnostim prevažanja blaga po vodi in po suhem;

Zavarovanje proti telesnim nezgodam se še ni pričelo, a se bode pravočasno naznanilo p. n. občinstvu, kakor se prične.

Zastopstva družbe.

V Budimpešti, Wienergasse 3 in Schiffgasse 2; v Gradcu, Albrechtsgasse 3; v Inmostu, Bahnstrasse. Hôtel „Goldenes Schiff“; v Lvovu, Marijin trg 9, nova; v Pragi, Vaclava trg 54; v Trstu, Via St. Nicolo 4, na Dunaji, I., Hohenstaufengasse 10.

V vseh mestih in večjih krajih avstro-ogerske monarhije nahajajo se glavne in krajne agenture, ki rade dajo pojasnila in dajo ponudbene pôle ter prospekte zastoj in vsprejemajo zavarovanja.

Glavni zastop v Ljubljani, Šelenburgove ulice števil. 3, pri JOSIPU PROSENC-u

(5—9)

Radgonska kislá voda

(Radkersburger Sauerbrunn)

Štefanije studenec.

➔ Najčistejši alkalični kislec ➔

Lastnina J. DELLER-JA v Radgoni.

Glavna zaloga in prodajalnica za Kranjsko izročena je edino le agenturni in komisijski trgovini

J. LININGER-JA

Rimska cesta št. 9 v Ljubljani

(44—10)

kjer se sprejemajo vsa naročila.

Enotna cena je, ako se kupi 100 bokalskih steklenic v zabojih po 25 steklenic 16 gld. in 100 steklenic po pol bokala v zabojih po 50 steklenic 11 gld. franko zaboj v Ljubljani. Manjše štecilo steklenic se ne more naročiti, pač pa se dopošlje, ako kdo želi, kislec za poskušnjo.

Štefanije studenec

je oglene kisline in ogleno-kislega natrona najbolj bogata mineralna voda, je čisto alkaličen studenec in je vsled svojih izvanredno dijetelnih in zdraviških lastnosti najizvrstnejši kislec. Z vinom pomešan je Štefanije studenec jako prijetna, hladilna in pozivljajoča pijača in se posebno zaradi tega priporoča, ker tudi najkislejše vino spremeni v prijetno, ljubko in sladko-okusno pijačo. To se izvrši po posebni ugodni sestavi vode Štefanije studenca, po kateri se vinska kislina nevtralizira, to je uniči. S sladkorjem, limonami (citronami) ali raznim sadnim sokom zmešana je voda Štefanije studenca prav šampanjcu podobna. Vsled velike množine proste oglene kisline in dvojno oglenih kisljih soli, posebno pa dvojno ogleno-kislega natrona je Štefanije studenec najboljša namizna pijača, katera se z vso pravico uvrščuje mej najboljše kisleece cele Evrope.

Štefanijški studenec

ima kot zdravilo najboljši vspeh pri katarih želodca in črev, pri pomanjkanji teka, pri teškočah prebavljenege, pri zaprtji vode vsled prehlajenja, pri zlati žili. pri jetrih, vranicnih in žolčnih boleznih, pri bledici, popustni mrzlici in pri družih živčnih afekcijah.

➔ Dobi se ŠTEFANIJSKI STUDENEC v znanih specerijskih prodajalnicah v Ljubljani in na deželi. ➔

Gospodu

G. PICCOLI-JU, lekarju „pri Angelu“ v Ljubljani.

Na Dunaji, 1887.

Vaša **želodčeva esenca**,
kojo sem slučajno spoznal, ozdra-
vila me je popolnoma nepreneh-
ljive slabosti **čreves** in **pre-
bavnika**, kakor tudi neznano mu-
čnice **trdo-telesnosti**. Dolgo iskal
sem leka zoper to bolezen, ki mi
je gotovo malo zadovoljnih uric v
prihodnosti obečala; vse drugo
zavživanje lečil bilo je zaman in
edino le Vašej neprecenljivej
esenci se imam zahvaliti za po-
polno zdravje, ter Vam ostanem,
predragi gospod Piccoli, za vse
dni življenja zanjo najsrčneje udan
in hvaležen.

Spiridijon Pokrajac,
profesorski kandidat.

Izdelovatelj pošilja

esenco za želodec

v zabojskih po 12 steklenic za 1 gld. 36 kr., poštne stroške
trpé p. t. naročniki.

Posamezne steklenice dobijo se pa razven pri izdelovatelju
lekarju PICCOLI-JU „pri Angelu“ v Ljubljani po 10 kr., tudi
še pri lekarju Rizzio-li-ju v Rudolfovem in skoraj po vseh le-
karnah na Primorskem, Tirolskem, Koroškem, Stajarskem in
v Dalmaciji in sicer po 15 kr. steklenica. (39—9e)

Koroški rimski vrelec

je najčistejša alkalična planinska kislá voda, naravná kakor
izvira, nima v sebi nič sestavnih del, kateri bi neugodno
upljivali, ne sčrni vina, zato je najboljša namizna voda.
Ta vrelec je izvrstna zdravilna voda proti kataru in za
bolezni v vratu, želodci, meburju, ledvicah itd. Posebno
dobro zdravilo je voda rimskega vrelca zmešana z mlekom
in sladkorjem proti otroškemu kašlju.

Koroški rimski vrelec prodaja v polliterskih in cel-
literskih steklenicah

M. E. Supan

(69—1)

v Ljubljani na Dunajski cesti.

Nik. Hoffmann,

tovarnar kirurških instrumentov, ume-
talni, ter orožni kovač in nožar

v Ljubljani, na Mestnem trgu št. 12,

priporoča bogato zalogo svojo raznovrst-
nega v njegovo stroko spadajočega blaga.
Vsa zaloga obstoji iz lastnih izdelkov in
se za vsako prodano reč jamči, da je dobra
in iz najčljšega blaga narejena.

Zlasti so v zalogi najboljši noži za
vrtnarje in vinogradarje, kakor sploh no-
žarsko in fino kovaško orodje za kmeto-
valce, vrtnarje, vinogradarje, gozdarje itd.

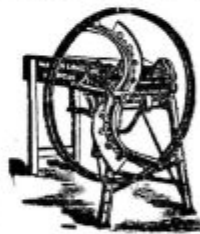
Reči, ki niso v zalogi, se po naročilu precej in v najboljši
kakovosti narede. (20—14)

Založba tovarne

pri

Franju Detter-ju v Ljubljani

na starem trgu št. 1. nasproti železnemu mostu (v lastni hiši.)

Tu se dobivajo najbolj različni kmetijski in drugi stroji in orodja n. pr. mlatilni stroji na vlačilo (Göpel) in na roko
slamozrezní, šivalni, potem stroji, s katerimi se žito čisti in odbira, dalje malni, ki snajijo, žito trejo (šrotajo) in sadje meč-
kajo, potem otrgači za koruzo robkati in grozdje obirati, za vino in sadje, smrki (pumpe), dalje tudi smrki za gnojnice; stroji
s katerimi se repa in korenje drobi, preproste in dvojne pluge, blagajnice, varne pred tatom in ognjem, stroje za žehtanje in
ožemanje po Strakosch in Bonerjevnu načinu i. t. d.

Kmetovalci, ki ne morejo precej plačati nakupno vsoto za prekornostne stroje i. t. d., morejo plačati tudi pozneje, na
pr. o Vseh svetih, o Božiči i. t. d. (46—8)

Jaz se tedaj priporočam za prav obilno nakupovanje, svarim pa ob enem gg. gospodarje, da se varujejo kupiti
stroje od potovalcev (agentov), kateri so s svojim nepoštenim postopanjem uže marsikaterega gospodarja spravili v zadrego. —

Praviloma naj nikdo ne kupi reči, katere ni poprej videl, in če
to ni mogoče, vsaj ne od ljudi ali od trdk, katere nihče ne
pozna. Z neprevidnem postopanjem je bil uže osleparjen mar-
sikater dober in pošten kmetovalec.

Moj popotnik **Ivan Grebenc** ima moje legalizo-
vano, splošno pooblastilo, naj se morejo kmetovalci popolnomo
zanesti in mu dajati naročila za mene. Drugači pa prosim se
pismeno in s zaupanjem na me obrniti.

S spoštovanjem

Franc Detter.

